

Bestuurlijke oplegnotitie Investeringsagenda Gebiedsproces Ternaard

Een vitale regio, duurzaam en ondernemend

Aanleiding

De aanvraag van de NAM om instemming met het winningsplan voor gaswinning in het veld Ternaard, de zorgen in de regio daarover en de verantwoordelijkheid van de minister om al dan niet instemming te verlenen, zijn de basis geweest voor een pilot Omgevingsproces Ternaard. De pilot is erop gericht om voorafgaand aan de besluitvorming over mogelijke gaswinning volop ruimte te hebben voor de belangen van inwoners van de regio en – indien tot gaswinning wordt besloten - de regio niet alleen te compenseren, maar ook achter te laten met een sociaaleconomische plus. De resultaten van het Omgevingsproces met alle belanghebbenden en stakeholders zijn, met inzet van een interactief proces, uitgewerkt in een investeringsagenda die de mogelijke periode van gaswinning omvat. Deze notitie is een bestuurlijke oplegnotitie van de regionale overheden bij de investeringsagenda. Het document beschrijft de context, het proces, de opbrengst en de opgave.

De regio in context

In de gemeente Noardeast-Fryslân wonen en werken ruim 45000 mensen. In een dynamische wisselwerking tussen het unieke landschap van de Friese waddenkust en de vernieuwingswensen van inwoners, onderwijs en bedrijfsleven, willen de vijftig dorpen en (stedelijke) kernen zich de komende tien jaren op een onderscheidende manier ontwikkelen. Voor onze regio spelen demografische ontwikkelingen een belangrijke rol, zoals afname van de bevolking, vergrijzing en ontgroening. Daarom zijn in ANNO -verband, met inwoners en betrokken partijen, verkenningen uitgevoerd naar demografische ontwikkelingen in relatie tot de voorzieningenstructuur. Daaruit blijkt dat het niet mogelijk is alle voorzieningen in de regio te behouden en dat keuzes op het gebied van (het clusteren van) voorzieningen flinke consequenties heeft. Met het oog op behoud van de leefbaarheid is het daarom van belang te kijken naar een toekomstbestendige voorzieningenstructuur. Daarbij zijn bereikbaarheid, betaalbaarheid, verwachte kwaliteit, maatwerk en vrijwilligersinzet belangrijke aspecten.

Het bevorderen van het economisch klimaat (waaronder recreatie en toerisme) en de bedrijvigheid in Noardeast-Fryslân is belangrijk met het oog op werkgelegenheid, de economische vitaliteit, het verdienend vermogen van de gemeente en de leefbaarheid in de kernen.

Economische ontwikkeling wordt niet alleen in de gemeente Noardeast-Fryslân , maar ook in regionaal verband (Agenda Netwerk Noordoost kortweg ANNO) opgepakt. In dat kader zijn de Versnellingsagenda, de potentie van recreatie en toerisme, het huidige bedrijfsleven (MKB, familiebedrijven, landbouw en veeteelt) van groot belang voor de regio.

Binnen ANNO werken de gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en de provincie samen met andere partijen, zoals Wetterskip, maatschappelijke organisaties en ondernemers. In ANNO-verband wordt ingezet op de Versnellingsagenda: innovatie in de vier sterkste sectoren van de regio: agrofood, metaaltechniek, bouwnijverheid en toerisme & recreatie. Doel: het regionaal bruto product laten groeien met € 400 miljoen.

De Regiodeal bestaat voor onze regio niet alleen uit de Versnellingsagenda, maar ook uit het beeldbepalende initiatief "Holwerd aan Zee" (innovatieve integrale gebiedsontwikkeling).

In de gemeente zijn veel kleine MKB-bedrijven. Kennis, innovatiekracht en samenwerking bieden nieuwe mogelijkheden en kansen in bijvoorbeeld de agro- en voedingsindustrie en de metaal- en constructienijverheid. Om dit te kunnen realiseren is een goede samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid van betekenis. We verwachten dat onze beroepsbevolking gaat krimpen. Een goed werkende arbeidsmarkt waar vraag en aanbod op elkaar aansluiten, is daarom een grote uitdaging. De kracht in onze gemeente ligt op het (vaktechnisch) mbo-niveau.

Voor de regio is een goede bereikbaarheid van grote waarde. Met de Centrale As hebben we een prachtige ontsluiting van de regio gekregen. Uitdaging nu is het verzilveren van de kansen die de Centrale As biedt en anderzijds ook de bereikbaarheid van de west- en oostkant van Noardeast-Fryslân en de noordelijke entree van Dokkum te optimaliseren.

De sociaal economische ontwikkeling van de gemeente en de regio beschouwen we als een belangrijke opgave, alleen al met het oog op het belang voor de ondernemers, de leefbaarheid en de regionale werkgelegenheid. De regiodeal biedt unieke kansen voor versterking van de positie van Noardeast-Fryslân en de aandacht voor brede welvaart. De Versnellingsagenda is daar een belangrijk onderdeel van. Met de regiodeal kunnen we kansen voor de sociaal economische ontwikkeling en opgaven op dat gebied verzilveren (o.a. meer bedrijven, meer werkgelegenheid en daardoor vergroting van de leefbaarheid). Eerder hadden we al regionale voornemens om daarin te investeren. Met de Versnellingsagenda wordt een extra impuls mogelijk gemaakt. Holwerd aan Zee is naast de Versnellingsagenda onderdeel van de regiodeal. Dit is een inspirerend initiatief vanuit de samenleving. Meerdere partijen hebben hier belang bij: Rijkswaterstaat, provincie, Wetterskip en de regio (economische impuls en uitstraling).

Eén van de grootste maatschappelijke opgaven is de transitie naar een duurzame samenleving. Afspraken binnen ANNO, het Klimaatakkoord en de Regionale Energietransitie noodzaken ons om het energieverbruik drastisch terug te dringen. Onderwerpen als het “bevorderen van biodiversiteit” en “vormgeven aan verduurzaming van woningen, met focus op isolatie en zonnepanelen en financieringsmogelijkheden” zijn voor ons grote vraagstukken.

Grondwater wordt steeds zouter, bodemdaling draagt daaraan bij. We hebben daar als regionale overheden geen oplossing voor, maar wel zorgen over. We hebben niet overal zeggenschap over, maar kunnen wel gesprekken aangaan met de betrokken partners om gezamenlijk naar innovatieve oplossingen te zoeken en deze uit te voeren.

Onderscheidende thema's als ontwikkelperspectief

Om het toekomstperspectief te realiseren heeft de gemeente Noardeast-Fryslân in de perspectiefnota ambities en ontwikkelopgaven uitgewerkt op 6 prioritaire thema's:

1. Leefbaar en aantrekkelijk
2. Waddenkust: wát een kust!
3. Sociale en participatieve samenleving
4. Sterke regiostad Dokkum
5. Economische vitaliteit
6. Duurzaam naar de toekomst

Er zijn uiteenlopende bestaande en nieuwe programma's en projecten, waarin met strategische partners zoals de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, buurgemeenten en bedrijven en instellingen, wordt samengewerkt om de ambities dichterbij te brengen. Voorbeelden van zulke programma's en projecten zijn ANNOII, de regiodeals, het Iepen Mienskip Fûns, DorpsOntwikkel Maatschappijen (DOM's), Sense of Place, de regionale energiestrategie, Holwerd aan Zee en het Waddenfonds. Maar samenwerking op zich is niet voldoende om de enorme opgaven te realiseren. Er zijn ook enorme

financiële investeringen nodig om succesvol te zijn. De gemeente en de andere regionale overheden hebben zulke financiële mogelijkheden niet.

Samenwerking voor succesvolle toekomst

De ontwikkeling van de regio vindt plaats in een dynamische samenspel van kansen en bedreigingen. Het vergt bestuurlijke en operationele stuurmanskunst om een zo groot mogelijke opbrengst te bereiken met alle inspanningen. Sterke punten van de regio zijn zonder meer de unieke kwaliteiten van de leefomgeving (met twee Nationale Parken, een nationaal landschap en Werelderfgoed De Wadden) en de strategische ligging tussen de grote stedelijke kernen in Noord-Nederland. De sociale samenhang in alle kernen is sterk. Daar tegenover staat echter een kwetsbare economie en een grote groep inwoners met een lage sociaaleconomische status. Ontwikkelingen als krimp en vergrijzing versterken dat nog, omdat daardoor minder vakmensen en passende banen beschikbaar zijn.

Om de bedreigingen succesvol tegemoet te treden en zelfs om te buigen naar een solide basis voor succes, werken overheden, hun regionale partners en inwoners nauw samen. In die samenwerking ontstaan programma's voor nieuwe werkgelegenheid en markten, voor digitalisering, nieuwe toeristische voorzieningen, gebiedsontwikkeling en de herontwikkeling van het maatschappelijk vastgoed. Juist die unieke samenwerking draagt bij aan zelfbewuste, trotse en zelfredzame burgers die samenleven met een sterk arbeidsethos en een doenersmentaliteit.

De Investeringen 2020-2025.

Hierbij een overzicht van de voorgenomen investeringen en impulsen van het gebied zelf. Deze tabel laat zien dat er naast een eventueel gebiedsfonds ook andere gebiedsmiddelen beschikbaar zijn. Op deze manier kan de multiplier ook echt werken als aanvuller of verdubbelaar. De Regio laat hiermee ook zien dat zij zelf serieus aan de slag is en verantwoordelijkheid neemt in relatie tot de opgaven zoals die beschreven zijn.

Project	Totaal- bedrag	Investering Gemeente	Investering Provincie	Investering Wetterskip
Ontwikkelfonds Noardeast-Fryslan	€8.000.000	€ 4.000.000		
Regiodeal Noordoost-Friesland ¹	€ 50.000.000	€ 4.000.000	€ 5.700.000	
Bruisend Hart Hallum	€ 1.500.000	€ 750.000		
Renovatie Sporthal Ferwert	€ 478.000	€ 478.000		
Waddencentrum Ferwerd ²	€ 2.500.000	€ 300.000		
School Easternijtsjerk	€ 2.434.000	€ 2.434.000		
School Holwerd	€ 2.575.000	€ 2.575.000		

¹ Bijdrage Provincie Fryslân twv € 5,7 miljoen euro is aan de gehele Regiodeal, zonder onderscheid. Op projectbasis en niet per gemeente.

² Herontwikkeling Gemeentehuis Ferwert

Herontwikkeling De Spyker, Ternaard ³	PN	PN		
Masterplan Dokkum ⁴	€ 700.000		€ 700.000	
Noordelijke stadsentree Dokkum	€ 4.200.000	€ 4.200.000		
Dorpsontwikkelingsmaatschappijen	€ 700.000	€ 400.000	€ 300.000	
Projecten R&T	€ 740.000	€ 740.000		
Regionale Energietransitie (RES) ⁵	€ 421.000	€ 21.000	€ 400.000	
Sud-Ie: Fase III	€ 12.200.000	€ 3.700.000	€ 3.600.000	€ 46.750
Holwerd aan Zee	€ 60.000.000	€ 5.000.000	€ 10.000.000	
Waddenfondsaanvragen	€ 23.700.000	€ 750.000		
Beleefbaar maken Waddenkust	€ 8.750.000		€ 8.750.000	
Sense of Place	€ 1.250.000		€ 1.250.000	
Dijkversterking Koehool-Lauwersmeer ⁶	€ 33.000.000			€ 33.000.000
Totaal	€ 204.398.000	€ 29.348.000	€ 30.700.000	€ 33.046.750

Rijks Coördinatie Regeling mogelijke gaswinning

De mogelijke gaswinning in het veld Ternaard, leidt onder inwoners in de gemeente Noardeast-Fryslân tot bezorgdheid en doorkruist de wijze waarop nu met energie en vitaliteit aan dit toekomstperspectief wordt gewerkt. Het vertrouwen in de overheid heeft, mede door ontwikkelingen in Groningen, schade opgelopen en inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuurders verwachten daadwerkelijke schade door de mogelijke risico's van gaswinning (zoals waardevermindering vastgoed, verminderde investeringsbereidheid, gezondheidsklachten, slecht imago). Ook wanneer het ministerie en NAM aangeven dat de risico's van gaswinning uit kleine velden, zoals Ternaard qua omvang en impact niet vergelijkbaar zijn met die van de gaswinning in Groningen, speelt dit in de dagelijkse beleving van inwoners een heel andere rol. De minister van Economische Zaken & Klimaat (EZK) weegt middels de Rijks Coördinatie Regeling (RCR) langs wettelijke kaders af of gaswinning wordt toegestaan. De pilot met het omgevingsproces is de inzet om ook de maatschappelijke en sociaaleconomische context van gaswinning een goede plek in het proces te geven.

³ De komende jaren werkt de gemeente samen met de eigenaar van "De Spyker" een plan uit waardoor er een nuttige herbestemming van De Spyker kan worden gevonden.

⁴ Cofinanciering Waddenfonds € 420.000, FMP € 73.500, REP: € 73.500; PMJP € 133.000.

⁵ Planvorming RES, Provinciale investering gaat over de planvorming voor de gehele provincie.

⁶ Totale investering bedraagt € 330 miljoen.

Verschillende processtappen

Op 11 maart 2019 is in Ternaard een centrale bijeenkomst gehouden, die de start markeerde van de verschillende processtappen. Door het ministerie is toen toegelicht op welke manier het spoor van de RCR wordt uitgevoerd. Vanuit de NAM is aangegeven op welke manier met inbreng van de streek aan het realiseren van Ontzorging wordt gewerkt. De regionale overheden hebben toegelicht langs welke route zij de realisatie van de Investeringsagenda invullen. In de toelichting is benadrukt dat belanghebbenden de handen vrij hebben om mee te werken aan de investeringsagenda, los van de vraag of zij voor of tegen gaswinning zijn. De realisatie van de investeringsagenda gebeurde in een onafhankelijk proces onder coördinatie van de gemeente Noardeast-Fryslân, die het resultaat via bestuurlijk overleg voorlegt aan de minister. De investeringsagenda is dus van en voor de streek.

Vertegenwoordigers van NAM en EZK konden wel als deelnemer participeren in bijeenkomsten en net als alle andere belanghebbenden hun kennis en ideeën inbrengen. De status van de investeringsagenda is daarmee geborgd als resultaat van inspanningen van de regio zelf, die door de minister mede kan worden benut als afwegingsinstrument voor zijn besluitvorming over eventuele gaswinning.

Investeringsagenda voor en door de regio

Het vernieuwde toekomstperspectief dat met inbreng van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, overheden en andere belanghebbenden tot stand is gekomen, draagt bij aan een toekomstbeeld dat de regio tijdens en na de gaswinning economisch en sociaal sterker achter laat. De NAM en de Rijksoverheid hebben aangegeven dat zij “substantieel zullen bijdragen aan het uitvoeren van de investeringsagenda vanuit de baten van het gaswinningsproject Ternaard.”

Het onafhankelijke proces, om een vernieuwd toekomstperspectief te ontwikkelen, is tussen maart en augustus gefaciliteerd door *Partoer, consultants en onderzoekers*. Het proces is uitgevoerd onder de regie en verantwoordelijkheid van de regionale overheden (gemeente Noardeast-Fryslân, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân).

Ondanks een ervaren tijdsdruk is breed en met grote betrokkenheid vanuit de samenleving meegewerkt aan het verzamelen en concretiseren van ingrediënten voor een wenkend perspectief. Na de gezamenlijke startbijeenkomst zijn in april, mei, juni en juli uiteenlopende werkbijeenkomsten georganiseerd met inwoners uit de dorpen, experts en werkgroepen die de verdieping hebben aangebracht. In het najaar is nog op conceptversies door werkgroepleden gereflecteerd.

De zorgvuldige uitvoering van het omgevingsproces hebben de regionale overheden als een grote verantwoordelijkheid gevoeld. Bestuurlijk is immers het standpunt uitgesproken dat de regio niet voor gaswinning is, maar dat áls het Rijk daarover anders beslist, de regio er niet op achteruit mag gaan, maar op vooruit moet gaan –met een royale compensatie (sociaaleconomische plus).

Alle opbrengst die in de afgelopen maanden werd verzameld is, gecombineerd met deskresearch en studie door deskundige bureaus, gebundeld in een concept van de Investeringsagenda. De Investeringsagenda is uitgewerkt langs drie ontwikkelthema's, die combineren met majeure opgaven voor de toekomst. De drie ontwikkelthema's sluiten bovendien nauw aan op de ambities uit de gemeentelijke perspectiefnota en zijn in bestuurlijk overleg onderschreven door zowel de regionale overheden als door de NAM en het Ministerie Economische Zaken & Klimaat, als leidende opgaven voor de regio:

- I. Sociaaleconomische vitaliteit
- II. Energietransitie
- III. Verzilting & Blau en Grien

Het versterken van de sociaaleconomische vitaliteit, middels concrete projecten én structuurversterking, komt naar voren als de voornaamste uitdaging. Deels overlapt die met de opgaven uit de beide andere ontwikkelthema's, hoewel die ook specifieke eigen uitdagingen kennen.

Uitwerking investeringen op niveau van streek, dorp en erf

In alle verdiepende bijeenkomsten over de drie ontwikkelthema's zijn heel diverse ideeën verzameld. Bewust is daarin geen prioritering gekozen, zodat verdere uitwerking kan plaatsvinden op basis van gelijkwaardig overleg met alle betrokken stakeholders en de actuele dynamiek. Wel geldt voor alle ingebrachte ideeën dat ze zijn gerangschikt naar impact en betrokkenheid op het niveau van de streek, dorpen en erven/percelen. Afzonderlijk is er steeds aandacht geweest voor de dorpen Ternaard en Wierum, waar als gevolg van de gaswinning de grootste impact wordt verwacht.

I. Sociaaleconomische vitaliteit

Het versterken van de sociaaleconomische vitaliteit is een absolute prioriteit voor de gemeente Noardeast-Fryslân. Er is uiteraard een nauwe verwevenheid met de beide andere ontwikkelthema's, gelet op het grote economische belang van de landbouw voor de regio en de nationale noodzaak om een schaa sprong te maken in de energietransitie. Maar de sociaaleconomische vitaliteit strekt veel verder dan dat. Het gaat om het versterken van de leefkwaliteit in de meest brede zin van het woord: zorgen voor levendige dorpen, met voldoende werkgelegenheid, een veerkrachtige gemeenschap die in staat is om innovaties te organiseren en die de toekomst omarmt. In de basis is voor zo'n ontwikkeling in de regio een sterke humuslaag aanwezig. De 'mienskip' steekt graag zelfbewust de handen uit de mouwen en is in staat om de ontwikkeling van dorpen en steden passend bij aard en schaal te organiseren. Geld is vaak de ontbrekende factor. Er liggen veel plannen klaar, die gereed zijn om uitgevoerd te worden, en fondsen die voortvloeien uit de Investeringsagenda kunnen daar een onderscheidende versneller in zijn. Er zijn grote kansen om het onderwijs, mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en bedrijven uit de regio daar een grote rol in te gunnen, zodat de inspanningen bijdragen aan het blijvend versterken van de sociaaleconomische structuur. In de uitwerking van de investeringsagenda zijn kansrijke programma's en activiteiten geclusterd onder thema's als dorpsontwikkeling, bereikbare regio, gezondheid, wonen en werken, voorzieningenniveau en innovatieve bedrijvigheid.

II. Energietransitie

De energietransitie heeft net als in andere delen van Nederland een hoge prioriteit, maar wordt in de streek door de mogelijke komst van gaswinning nadrukkelijker als een noodzaak ervaren. De dorpen Ternaard en Wierum hebben zich gelet op de impact uitgesproken voor 'nul op de rekening' en ook voor andere dorpen in de regio zijn de ambities hoog om energieneutraal te worden. In de Investeringsagenda zijn forse investeringen gerekend om aanzienlijk te besparen op de energiebehoefte en tegelijkertijd de overblijvende vraag naar energie voor huishoudens en bedrijven duurzaam op te wekken. Voor wat betreft de uitvoering van de ambities is gerekend met een hogere eigen bijdrage aan de investeringen door inwoners en ondernemers naarmate zij verder af liggen van het impactgebied. Coöperatieve werkvormen worden gestimuleerd en ondersteund als geschikte vehikels om de opgaven te helpen realiseren. De streek wil ook innovatief zijn en ruimte bieden voor nieuwe vormen van energie en warmte opwekking.

III. Verzilting & Blau en Grien

In de kustregio vindt verzilting plaats, die negatieve gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de landbouw en natuur. De verwachting is dat zowel zeespiegelstijging als gevolg van klimaatontwikkeling, als bodemdaling eraan zullen bijdragen dat de verzilting verder toeneemt. Omdat de landbouw een belangrijke economische drager is voor de regio en de natuur en landschapskwaliteit het onderscheidende karakter van de streek versterken, is het belangrijk om het ontwikkelthema Verzilting programmatisch op te pakken, in nauwe samenspraak met alle belanghebbenden. Om die reden wordt een intensief projectenprogramma voorzien, waarin pilots en experimenten (bijvoorbeeld met zouttolerante gewassen) worden gecombineerd met omvangrijke concrete maatregelen (bijvoorbeeld anti-verziltingsdrainage, aangepaste waterhuishouding). Een belangrijk deel van dit programma bestaat uit monitoring en onderzoek. In de uitvoering worden ervaringen opgedaan die niet alleen voor de streek van belang zijn, maar die ook bijdragen aan internationale kennisontwikkeling voor regio's die vergelijkbare problematiek kennen.

Ervaringen onderbouwen verwacht rendement

Op basis van ervaringen heeft de regio hoge verwachtingen met betrekking tot het rendement van de investeringen, zowel waar het gaat om het ondersteunen van initiatieven van onderop (de mienskip) als om het effect van programmatische, structuurversterkende maatregelen. Initiatieven als Sense of Place en Holwerd aan Zee laten zien dat ze veel positieve energie genereren en al in de ontwikkelingsfase bijdragen aan economische en sociale spinoff. Investeringsdragen bij aan het vertrouwen in duurzaam perspectief en de mogelijkheid om daaraan een zelfbewuste bijdrage te leveren. Bovendien zijn het projecten die ook ver buiten de regio bijdragen aan strategische profilering en positionering van de regio als broedplaats voor sociaalmaatschappelijke innovatie en economische vitaliteit. Die mindset is een randvoorwaarde om de Investeringsagenda succesvol te kunnen ontwikkelen. NAM en Rijksoverheid kunnen daarin een onderscheidende bijdrage leveren.

Een Gebiedsfonds beheerd door gebiedscommissie

De Friese overheden stellen voor om een Gebiedsfonds te realiseren en op basis van de investeringsagenda in te zetten. Het fonds zal worden gevuld met een substantiële bijdrage vanuit de baten van het gaswinningsproject Ternaard. Het totaal aan ideeën en plannen wat is opgehaald tijdens alle werksessies van de drie ontwikkelthema's behelst maar liefst 448 miljoen. Hierbij was men nog ongehinderd door criteria of financiële beperkingen.

In aanvulling op de investeringen per ontwikkelthema is geld nodig om het beoogde Gebiedsfonds te organiseren, om een gebiedscommissie in te stellen en te faciliteren. Het bedrag dat nodig is, zal afhankelijk zijn van de totale investeringsomvang en de complexiteit van de programmering.

Procesvervolg

De Friese overheden hebben geconstateerd dat de Investeringsagenda die met de streek is ontwikkeld een goed doordacht overzicht van programma's en projecten is. Het geheel draagt de komende decennia bij aan de duurzame versterking van de regio. Er is een omvang aan projecten en ideeën opgehaald met een waarde bedrag van €448 miljoen euro.

De drie Friese overheden zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de gebiedscommissie en het opstellen van de bijbehorende spelregels. We zullen er zorg voor dragen dat dit is ingericht als tot gaswinning wordt overgegaan.

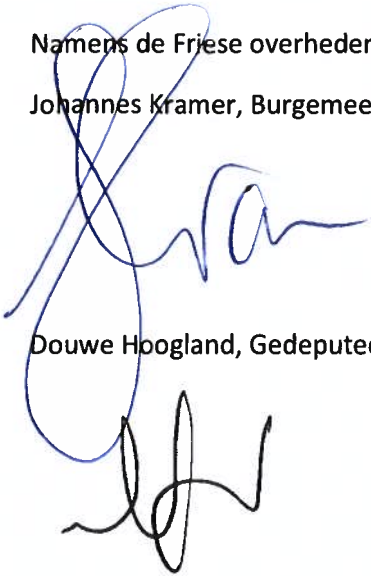
De regio heeft dus samen met inwoners en belangengroepen een investeringsagenda gemaakt. Deze agenda wordt met deze bestuurlijke oplegnotitie aan de minister aangeboden.

Tijdens de bijeenkomst op 9 december 2019 is duidelijk geworden met welke omvang het ministerie van Economische Zaken en Klimaat bereid is te investeren in het gebied als de minister besluit tot gaswinning over te gaan. Dit betekent dat voor het eerst in Nederland een regio investeringen terugkrijgt uit de gaswinning. Dat is voor de regio op zichzelf al een grote stap en een voorbeeld voor de rest Nederland onvermijdelijk om bij te dragen aan een betere verdeling van lusten, lasten en zeggenschap.

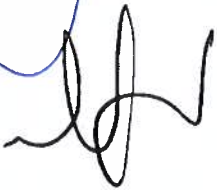
Als de minister besluit om tot gaswinning over te gaan in Ternaard dan zal dus via een gebiedsfonds en een gebiedscommissie een verdeling plaatsvinden van de investeringsfinanciering. Het jaar 2020 wordt gebruikt om die constructie verder vorm te geven. Wie naast de overheidspartijen een vertegenwoordiging krijgt in de gebiedscommissie wordt nog nader bepaald, uitgangspunt is wel dat de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk in het gebied zelf wordt neergelegd en dat ook hier bewoners en betrokkenen een belangrijke stem in hebben. Parallel aan de RCR procedure die in 2021 wordt afgerond naar een totale besluitvorming door de minister zal die uitwerking plaatsvinden, vormgegeven door de drie Friese overheden.

Namens de Friese overheden,

Johannes Kramer, Burgemeester Noardeast-Fryslân

Douwe Hoogland, Gedeputeerde Provincie Fryslân

Otto van der Galiën, Lid Dagelijks Bestuur Wetterskip Fryslân

Dokkum, 12 maart 2020